dings were erected. The plot contained a wooden water main branch, which ran parallel to the defensive wall. The existing building was erected in the late 19th century. Few finds were discovered during the excavation.

Linas Girlevičius

Žvalgymai Šv. Stepono g. 27

Sklypas Šv. Stepono g. 27 yra istoriniame Vilniaus Šv. Stepono priemiestyje. Iki pradedant žemės judinimo darbus sklypas buvo užstatytas XIX–XX a. mūriniais pastatais ir sovietiniu laikotarpiu statytais mūriniais ir gelžbetoniniais pramoninės paskirties statiniais. Ankstyvąją Šv. Stepono priemiesčio struktūrą atskleidžiančių planų neišliko. Vadinamajame Fiurstenhofo Vilniaus miesto plane (apie 1737 m.) sudegęs priemiestis vaizduojamas ištįsęs prie kelių gatvių (Šv. Stepono ir Raugyklos). Jame stovi nedaug pastatų. Neintensyvus priemiesčio užstatymas vaizduojamas ir XIX a. pradžios – vidurio Vilniaus miesto planuose. Priemiestis intensyviau užstatytas XIX a. II pusėje – XX a. I pusėje. Pagrindiniai archeologinių žvalgymų tikslai – nustatyti šios vietos apgyvendinimą, rasti antropogeninės veiklos pėdsakus tiriant kultūrinį sluoksnį.

Archeologinių žvalgymų metu nustatyta, kad ankstyvi kultūrinio sluoksnio horizontai yra stipriai apardyti vėlesnės (ypač XX a. II pusės) ūkinės veiklos: sklypo niveliavimo, pastatų statybos, inžinerinių tinklų įrengimo ir kitų darbų metu. Geriau išlikę kultūrinio sluoksnio horizontai fiksuoti sklypo P ir ŠR dalyse. Čia aptikti ankstyviausi radiniai, daugiausia buitinės keramikos ir koklių fragmentai, datuojami XVI a. Taip pat aptiktas vienas XV a. puodyninio koklio fragmentas. Šie radiniai aptikti ne pačiame ankstyviausiame kultūrinio sluoksnio horizonte. Apatinis 5–10 cm storio pilkos smėlingos žemės sluoksnis yra po suplauto ar supustyto maždaug 20 cm storio smėlio sluoksniu. Spėjame, kad ankstyviausias sluoksnis – pirminė miško (?) velėna. Plečiantis Vilniui XV–XVI a. aplink jį buvę miškai veikiausiai buvo iškirsti. Tai lėmė miesto apylinkėse esančių smėlingų kalvų eroziją, dėl kurios ir susidarė švaraus smėlio tarpsluoksniai kultūriniame sluoksnyje.

Iš įdomesnių archeologinių objektų paminėtinos XVI–XIX a. pagal radinius datuotos ūkinės duobės (1–2 pav.), kalkių duobė, keletas grindinių fragmentų. Iš įdomesnių ar-

1 pav. XVI–XVII a. ūkinės duobės sklypo R dalyje pjūvis iš V pusės. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 1. Cross-section from the W of a 16th–17th-century rubbish pit in the E part of the plot.

chitektūrinių objektų paminėtinas XIX a. pabaigoje ar XX a. pradžioje pastatytas mūrinis tunelis ar kažkokios kitokios paskirties požeminis statinys.

Kultūrinis sluoksnis neintensyvus – jame aptikta santykinai nedaug archeologinių radinių. Didesnė dalis jų koncentravosi ūkinėse duobėse. Pagal ūkinių duobių išsidėstymą žvalgytame sklype spėtume, kad didesnė tikimybė, jog XVI a. pabaigoje – XVII a. I pusėje sodybų pastatai buvo arčiau dabartinės Šv. Stepono g., esamo pastato Šv. Stepono g. 27 aplinkoje ar vietoje bei sklype, kurio dabartinis adresas – Šv. Stepono g. 31.

The field survey at Šv. Stepono St. 27

In conducting a survey on a plot located at Šv. Stepono St. 27 in the historical suburb of Šv. Steponas, archaeological finds enabling the development of this part of Vilnius to be reconstructed were discovered: fragmented cultural layer horizons dating to the 16th (15th?) – 17th centuries, rubbish pits (Figs. 1–2), and paving. This part of the suburb was settled in the 16th century. The part of the plot located nearest Šv. Stepono street was probably already settled in the 15th century.

Linas Girlevičius

Žvalgymai istoriniame Subačiaus priemiestyje, A. Strazdelio g. aplinkoje

Archeologiniai žvalgymai šioje Vilniaus dalyje buvo susiję su pastato A. Strazdelio g. 1 rekonstrukcijos darbais. Didesnės apimties žemės kasimo darbai, įrengiant požeminius šilumos ir elektros tinklus, vyko šiuo metu neužstatytoje A. Strazdelio g. R pusėje. Bendras žvalgymų plotas – apie 240 m^2.

2 pav. XVI–XVII a. ūkinės duobės sklypo R dalyje pjūvis iš PV pusės. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 2. Cross-section from the SW of a 16th–17th-century rubbish pit in the E part of the plot.

Žvalgyta teritorija yra į R nuo XVI a. pradžioje miesto gynybine siena apjuostos Vilniaus miesto dalies. Ji priklausė istoriniam Subačiaus priemiesčiui. Manoma, kad kalvoje (Vilnios slėnio terasoje), į R nuo tirtos vietos (istoriniuose šaltiniuose ji vadinama *Mons Salvatoris* – „Išganytojo kalnu“) būta piliakalnio, tačiau nuoseklesniais tyrinėjimais tai nėra patvirtinta. Kalvoje iki XVII a. vidurio buvo didikų Sanguškų valdos su rūmais, o XVII a. pabaigoje pradėtas kurti Misionierių vienuolynas.

XIV a. datuojamas kultūrinis sluoksnis aptiktas į ŠR nuo tyrinėjamos vietos – sklypuose Subačiaus g. 21, 23 (žr. K. Katalynas, 1981 m. Vilniuje, Subačiaus g. 21, 23 vykdytų žvalgomųjų archeologinių tyrimų ataskaita, 1981, *VAA*, f. 1019, apyrašas 11, b. 7067). XVI a. statant miesto gynybinę sieną, ant Subačiaus g. trasos pastatyti Subačiaus vartai, kurie XVI a.